

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

Historia zbiorów muzealnych Politechniki Łódzkiej

Muzeum Politechniki Łódzkiej powstało w 1985 roku, w roku jubileuszu czterdziestolecia Uczelni. Pomysłodawcą utworzenia muzeum był doc. Marian Mieszkowski, bliski współpracownik twórcy i pierwszego rektora Politechniki Łódzkiej prof. Bohdana Stefanowskiego. Propozycja powołania muzeum została zaakceptowana przez rektora i senat. Muzeum organizacyjnie związane z Biblioteką Główną Politechniki Łódzkiej, natomiast opiekę merytoryczną sprawowała nad nim Rada Muzeum działająca przy Klubie Seniora Politechniki Łódzkiej. Opracowany przez Radę Muzeum regulamin zatwierdził w dniu 8 listopada 1985 roku prorektor ds. nauki prof. Czesław Strumiłło.

W 1992 roku w związku ze zbliżającym się jubileuszem pięćdziesięciolecia Politechniki Łódzkiej władze uczelni postanowiły przekształcić Radę Muzeum w Rektorską Komisję Historyczną oraz decyzją rektora powołano Pracownię Historyczną Politechniki Łódzkiej.

W październiku 2019 roku w związku z 75. rocznicą powstania Uczelni Rektor Politechniki Łódzkiej prof. dr hab. inż. Sławomir Wiak zarządzeniem nr 52/2019 powołał Muzeum Politechniki Łódzkiej jako jednostkę ogólnouczelnianą.

Muzeum Politechniki Łódzkiej gromadzi i przechowuje dokumenty dotyczące historii Politechniki Łódzkiej i jej jednostek, odznaczenia i wyróżnienia, okolicznościowe medale, najstarsze skrypty i podręczniki, zdjęcia i filmy, dawne urządzenia, aparaty pomiarowe, sprzęty laboratoryjne, modele przeznaczone do badań, pamiątki i dokumenty osobiste wybitnych pracowników oraz studentów Politechniki Łódzkiej, a także pamiątki dotyczące współpracy międzyuczelnianej i międzynarodowej.

Wystawa prezentuje wyjątkowe eksponaty ze zbiorów Muzeum Politechniki Łódzkiej

Autorki wystawy:

mgr Małgorzata Wilbik i Krystyna Popiel
Muzeum Politechniki Łódzkiej w Łodzi

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

PORTRET REKTORA BOHDANA STEFANOWSKIEGO

Czas i miejsce powstania:

1948, Polska

Materiał i technika wykonania:

Płótno, farby olejne, drewno,
techniki malarskie

Wymiary: wys. z ramą 125,9 cm,
szer. z ramą 107,3 cm

Portret pierwszego rektora Politechniki Łódzkiej
prof. Bohdana Stefanowskiego autorstwa Marii Koźniewskiej.
Portret olejny na płótnie oprawiony jest w drewnianą,
profilowaną i złożoną ramę.

Politechnika Łódzka została powołana na mocy dekretu Rady Ministrów z dnia 24 maja 1945 roku zatwierdzonego przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej. Jeszcze w ostatnich dniach kwietnia 1945 roku Ministerstwo Oświaty wyznaczyło organizatora Politechniki Łódzkiej. Po konsultacjach ze środowiskiem akademickim zdecydowano się na osobę dotychczasowego profesora Politechniki Warszawskiej Bohdana Stefanowskiego, który przybył do Łodzi 8 maja i już następnego dnia rozpoczął intensywną pracę nad uruchomieniem nowej uczelni. Energia z jaką od samego początku Rektor Bohdan Stefanowski zajął się organizowaniem uczelni w dużym stopniu wpłynęła na odniesione sukcesy. Uroczysta inauguracja pierwszego roku akademickiego odbyła się w dniu 25 października 1945 roku. W pierwszym roku akademickim 1945/1946 zajęcia dydaktyczne rozpoczęły się na wszystkich trzech wydziałach i na wszystkich semestrach. Na pierwszy rok studiów przyjęto 525 studentów, na wyższych latach naukę kontynuowało 458 studentów. W Uczelni utworzono 33 katedry, w których pracowało 33 profesorów, 15 adiunktów i 53 asystentów. W miarę upływu czasu rosła liczba studentów, przybywało kadry naukowej, a zadania Uczelni znacznie się zwiększały. W dalszych latach powstały kolejne wydziały oraz jednostki naukowo-dydaktyczne uczelni.

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

PIERWSZE BERŁO REKTORSKIE POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

Dar wojewody bielskiego dla Politechniki Łódzkiej w 1978 roku,
użytkowane do 1995 roku

Czas i miejsce powstania: 1978 rok
Materiał i technika wykonania: metal, drewno
Wymiary: dł. 45 cm, szer. 15 cm, max. wys. 20 cm

Berło posiada drewniane zwieńczenie i metalową głowicę.
Drewniana rękojeść okuta jest na obu końcach metalem.
W zwieńczeniu umieszczone zostały: logo Politechniki
Łódzkiej, odwzorowanie Orderu Sztandaru Pracy
i stylizowany orzeł.

W metalowej głowicy berła umieszczono symbole ośmiu ówczesnie istniejących wydziałów Politechniki Łódzkiej: 1. Mechanicznego, 2. Elektrycznego, 3. Chemicznego, 4. Włókienniczego, 5. Chemii Spożywczej, 6. Budownictwa i Architektury, 7. Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej, 8. Instytutu Inżynierii Chemicznej na prawach wydziału.

1

2

3

4

5

6

7

8

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

CZAPKA STUDENCKA Z 1945 ROKU

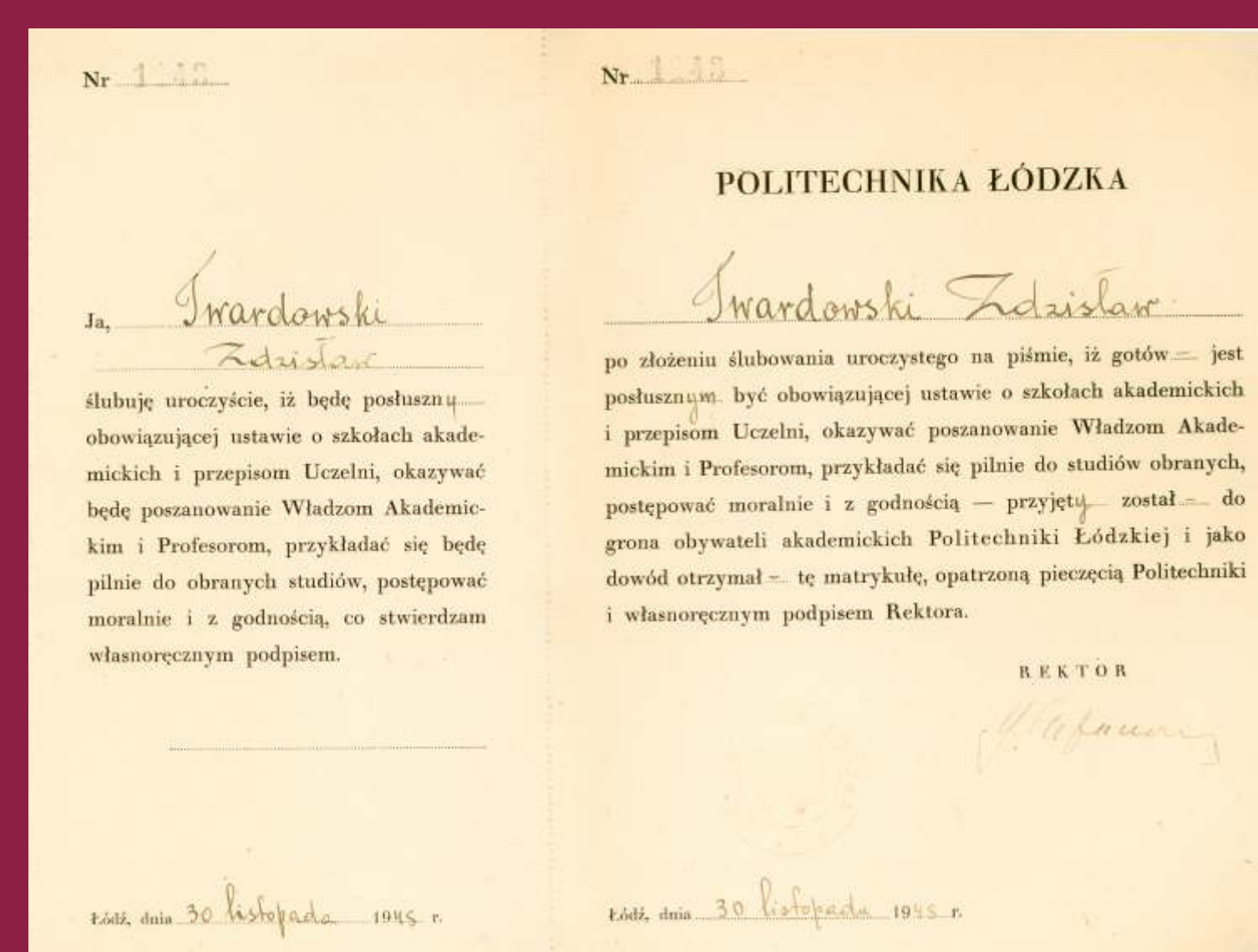
Czas i miejsce powstania:
1945 rok, Łódź

Materiał i technika wykonania:
tkanina, lakierowana tektura,
metalowe nity

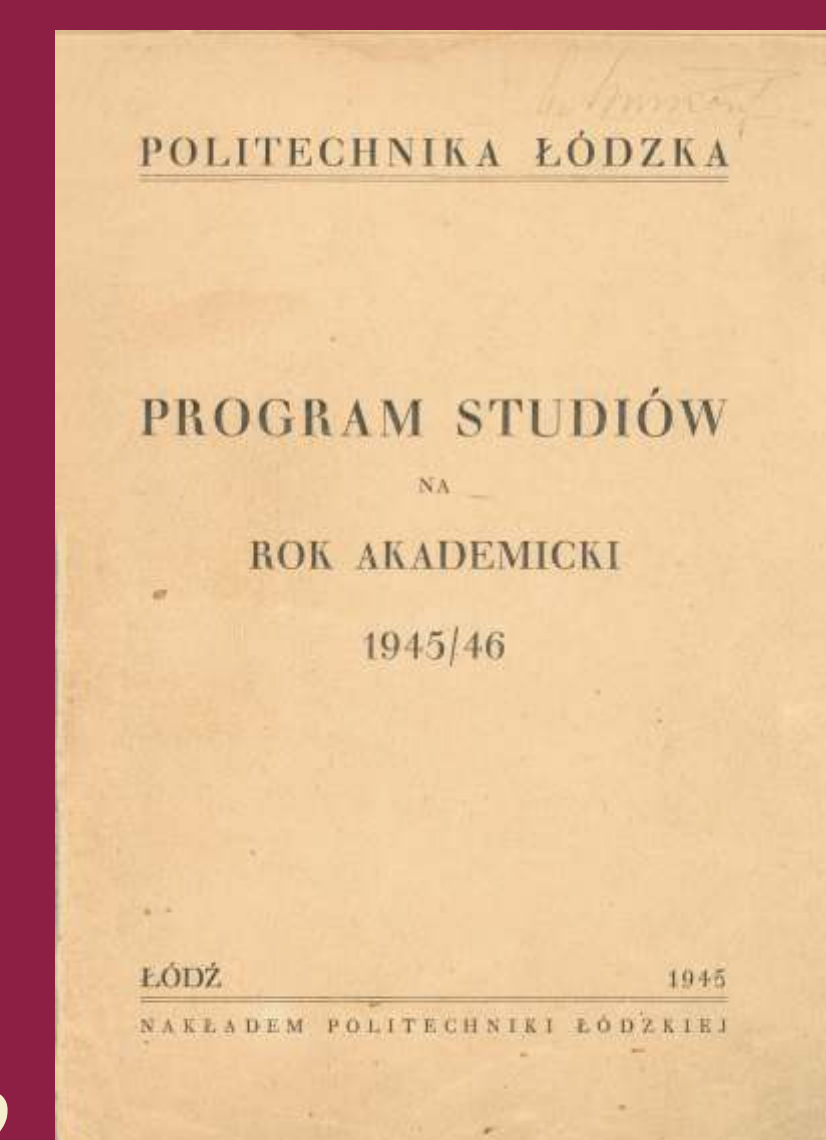
Wymiary: wys. 9 cm, śr. 20 cm

Okrągła czapka w barwach Politechniki Łódzkiej: denko w kolorze bordowym, otok pierwotnie w kolorze szarym zmienił po latach kolor z szarego na jasno-beżowy. Nad półokrągłym czarnym daszkiem biegnie sznureczek przytwierdzony na obu końcach do otoka metalowymi nitami. Tekturowy, lakierowany na czarno daszek załamany został pośrodku przez pierwotnego właściciela czapki Zbigniewa Piotrowskiego profesora Politechniki Łódzkiej.

1. Matrikuła z 1945 roku opatrzona pieczęcią Politechniki Łódzkiej i własnoręcznym podpisem pierwszego Rektora Bohdana Stefanowskiego,
2. Program studiów na Politechnice Łódzkiej na rok akademicki 1945/1946,
3. Zaproszenie z 1949 roku na wieczorek taneczny organizowany przez Koło Mechaników Studentów Politechniki Łódzkiej.

1

2

3

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

KOŁOWY SUWAK LOGARYTMICZNY

Czas i miejsce powstania:
I poł. XX wieku, Mylau, Niemcy
Materiał i technika wykonania:
drewno, sklejka, tworzywo
sztuczne, papier, druk
Wymiary: śr. 29,5 cm

Unikatowy egzemplarz suwaka kołowego
należącego do prof. Leona Burnata
pracownika naukowego Politechniki Łódzkiej.

Prezentowany kołowy suwak logarytmiczny z oznaczonym numerem patentu D.R.G.M. 227046 wykonany został z nadrukowanego papieru naklejonego na sklejkę. Składa się z dwóch obrotowych tarcz regulowanych za pomocą dużego czarnego pokrętła umieszczonego z tyłu. W centralnej części na wierzchu suwaka widnieje nazwa wytwórcy: "K. Emil Tröger, Mylau i. V."

Suwak logarytmiczny umożliwia mnożenie, dzielenie i wiele innych działań np. logarytmowanie, potęgowanie, pierwiastkowanie. Służył do obliczania wielu funkcji specjalistycznych. Stosowany był głównie w świecie techniki. Dominował suwak rachunkowy często z różnymi skalami dodatkowymi, ale istniała ogromna ilość konstrukcji specjalistycznych nieomal dla wszystkich dziedzin życia. Najczęściej używane były suwaki o długości od 13 do 30 cm, a dokładność rachunku wynosiła 3 cyfry po jego lewej stronie i 2 cyfry ze strony prawej. Używany był przez ponad 350 lat. Pod koniec XX wieku suwak logarytmiczny został wyparty przez kalkulator, a później komputer.

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

EPIDIASKOP LEITZ WETZLAR TYP VH NR 35004

Rodzaj projektora będący połączeniem diaskopu i episkopu
wyświetlający pojedyncze, nieruchome obrazy

Czas i miejsce powstania: lata 30. XX wieku, Niemcy
Materiał i technika wykonania: metal, szkło
Wymiary: wys. 54 cm, szer. 98 cm, gł. 32 cm

Urządzenie zakupione zostało pierwotnie dla Zakładu Techniki Ciepłej Politechniki Łódzkiej 28 marca 1946 roku za 33.500 zł w firmie Foto Stefan Żuczyński mieszczącej się w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 88. Epidiaskop wpisano do Tymczasowej Księgi Inwentarzowej Zakładu Techniki Ciepłej Politechniki Łódzkiej pod numerem 211.

1. Projektor filmowy Zeiss Ikon W 53125 produkcji niemieckiej z lat 30. XX wieku,
2. Diaskop Profil B 4 - rzutnik przeźroczy wyprodukowany pod koniec lat 60. XX wieku w Łódzkich Zakładach Kinotechnicznych,
3. Projektor filmowy produkowany w latach 70. i 80. XX wieku w Łódzkich Zakładach Kinotechnicznych „PREXER”.

1

2

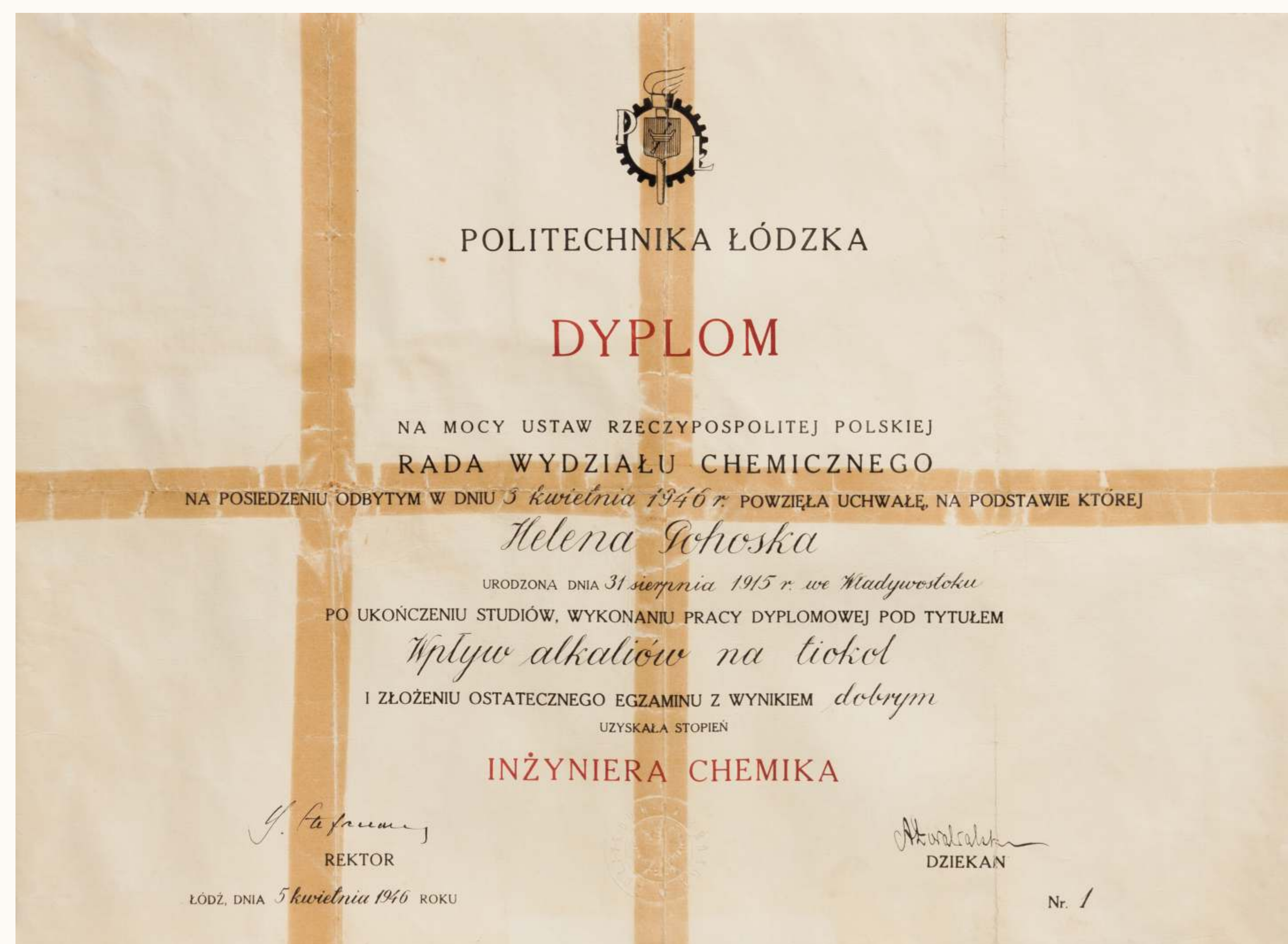
3

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

PIERWSZY DYPLOM UKOŃCZENIA STUDIÓW NA WYDZIALE CHEMICZNYM

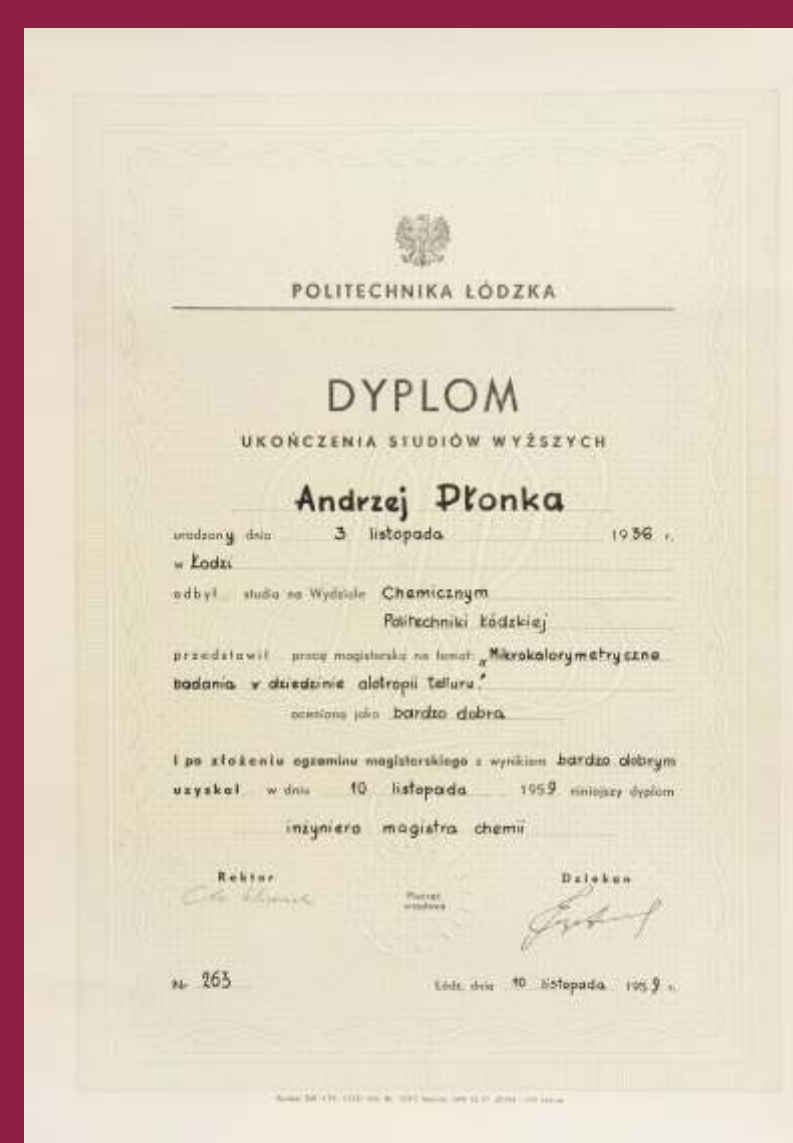
Czas i miejsce powstania:
5 kwietnia 1946 rok, Łódź,
Politechnika Łódzka
Materiał i technika wykonania:
papier, druk, pismo odręczne
Wymiary: wys. 35 cm, szer. 47 cm

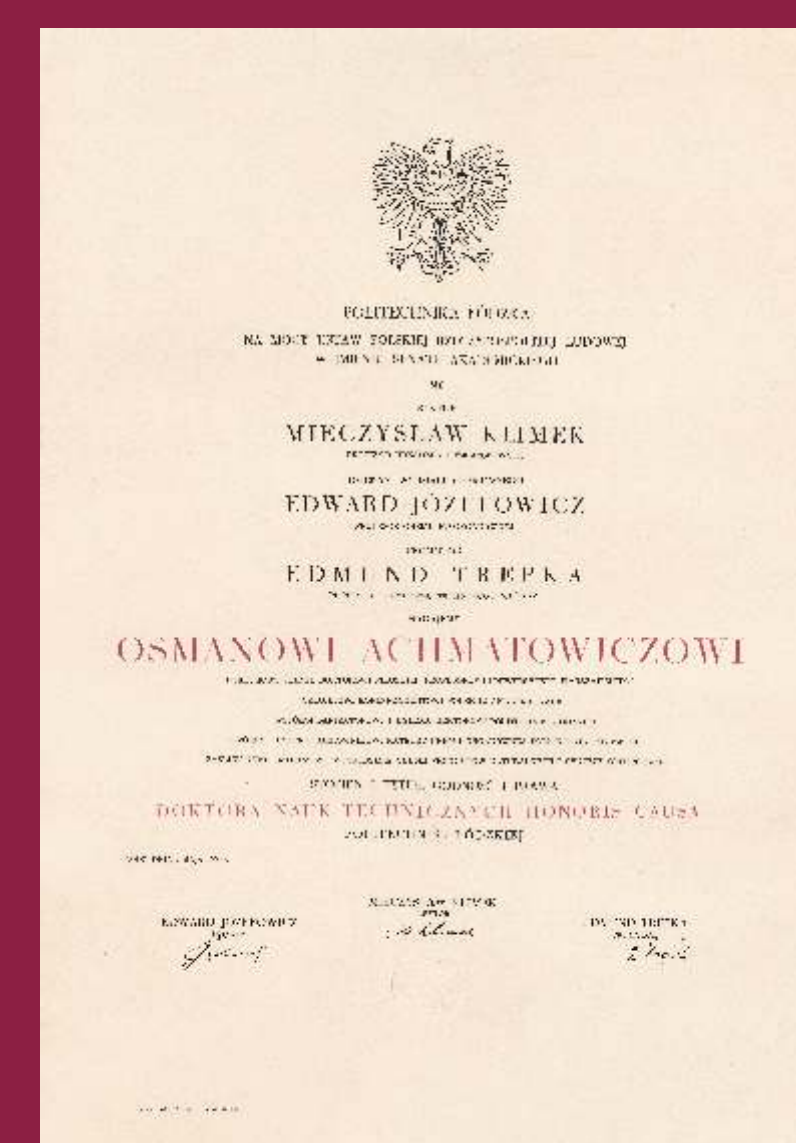
Pierwszy dyplom [nr 1] ukończenia studiów na Wydziale Chemicznym Politechniki Łódzkiej i uzyskania stopnia inżyniera chemika nadany przez Radę Wydziału Chemicznego Helenie Pohoskiej w dniu 5 kwietnia 1946 roku. Na górze dyplomu, pośrodku widnieje logo Politechniki Łódzkiej, a na dole dyplomu podpis pierwszego rektora Politechniki Łódzkiej prof. Bohdana Stefanowskiego i dziekan Wydziału Chemicznego prof. Alicji Dorabalskiej.

1. Dyplom ukończenia studiów na Politechnice Łódzkiej Andrzeja Płonki, pracownika naukowego PŁ,
2. Dyplom doktora honoris causa Politechniki Łódzkiej Osmana Achmatowicza, rektora PŁ w latach 1948-1952,
3. Świadectwo maturalne Mariana Mieszkowskiego, pracownika naukowego PŁ,
4. Dyplom uzyskania stopnia doktora nauk technicznych Michała Edwarda Niezgodzińskiego, pracownika naukowego PŁ.

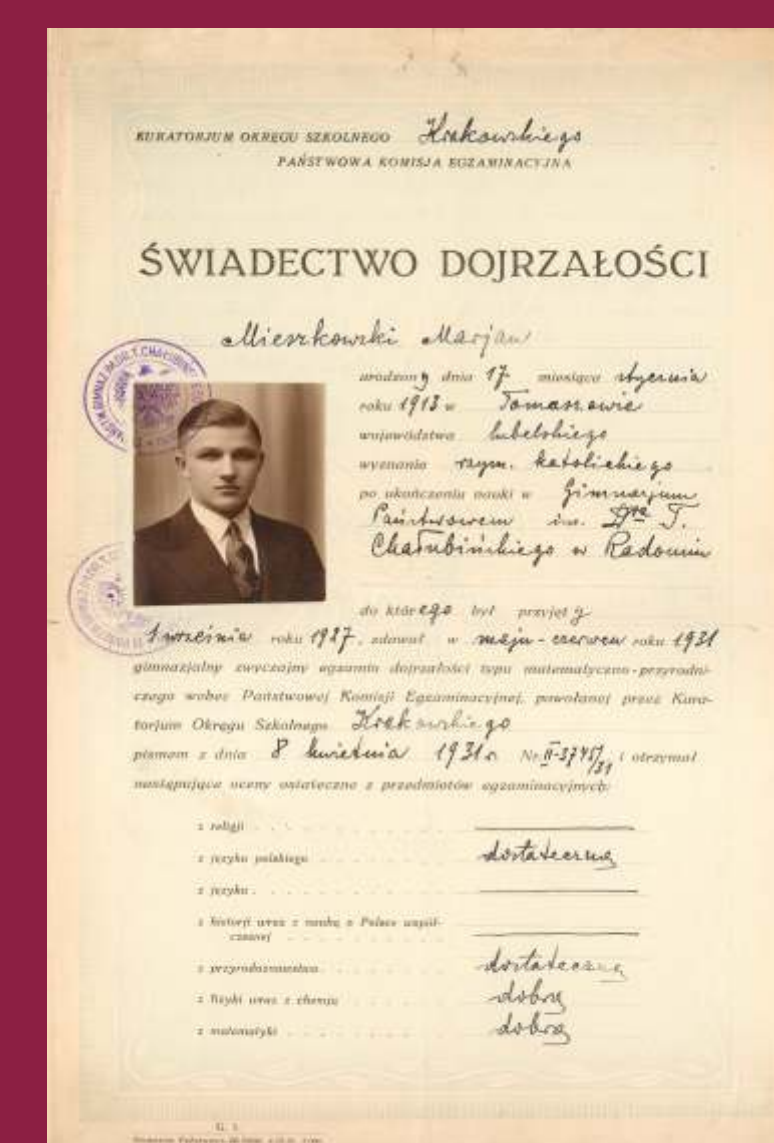
1

2

3

4

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

TOGA I BIRET DOKTORA HONORIS CAUSA UNIwersYTETU W PAWII

Pochodzenie: dar prof. Janusza Turowskiego
Czas i miejsce powstania: 1998 rok, Włochy
Materiał i technika wykonania: tkanina,
futro gronostajowe, techniki krawieckie
Wymiary: dł. 138 cm

Czarna toga zapinana na obciążane guziki zdobiona jest koronkowym żabotem. Karczek i góra rękawów są marszczone. Wstęga ze wstawkami z futra gronostajowego sięga od lewego ramienia po plecy. Uzupełnieniem stroju jest czterorożny biret z pomponem.

1. Toga Honorowego Obywatela Miasta Uniejowa,
2. Toga doktora honoris causa Politechniki Łódzkiej,
3. Płaszcz Kawalera Międzynarodowego Zakonu Rycerskiego Świętego Jerzego,
4. Toga doktora honoris causa Uniwersytetu Strathclyde w Glasgow,
5. Toga doktora honoris causa Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej.

1

2

3

4

5

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

MEDAL JUBILEUSZOWY UNIwersYTETU STEFANA BATOREGO W WILNIE

Czas i miejsce powstania: 1929 rok,
Warszawa, Mennica Państwowa
Materiał i technika wykonania: brąz matowany
Wymiary: śr. 5,5 cm, waga 79,94 g

Medal autorstwa Henryka Giedrojcia wybity został w 1929 roku z okazji 350-lecia uczelni. Był własnością prof. Osmana Achmatowicza - rektora Politechniki Łódzkiej w latach 1948-1952. Na awersie medalu umieszczono wizerunki króla S. Batorego i J. Piłsudskiego oraz napis „1579-1929 Stefan Batory założyciel Józef Piłsudski wskrzesiciel”, a na rewersie wizerunek uniwersyteckiego obserwatorium astronomicznego otoczony napisem „Uniwersytet Stefana Batorego” oraz pośrodku napis „Hinc Itur Ad Astra” (Stąd wznosimy się do gwiazd).

1. Medal pamiątkowy 75-lecia Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich, 2. Medal pamiątkowy 25-lecia Wydziału Fizyki Technicznej, Informatyki i Matematyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej, 3. Medal im. Bolesława Rumińskiego Naczelnej Organizacji Technicznej nadawany za wybitne osiągnięcia dla rozwoju nauki, techniki i gospodarki, 4. Medal pamiątkowy Uniwersytetu w Pawii we Włoszech wybity z okazji wizyty Jana Pawła II w uczelni.

1

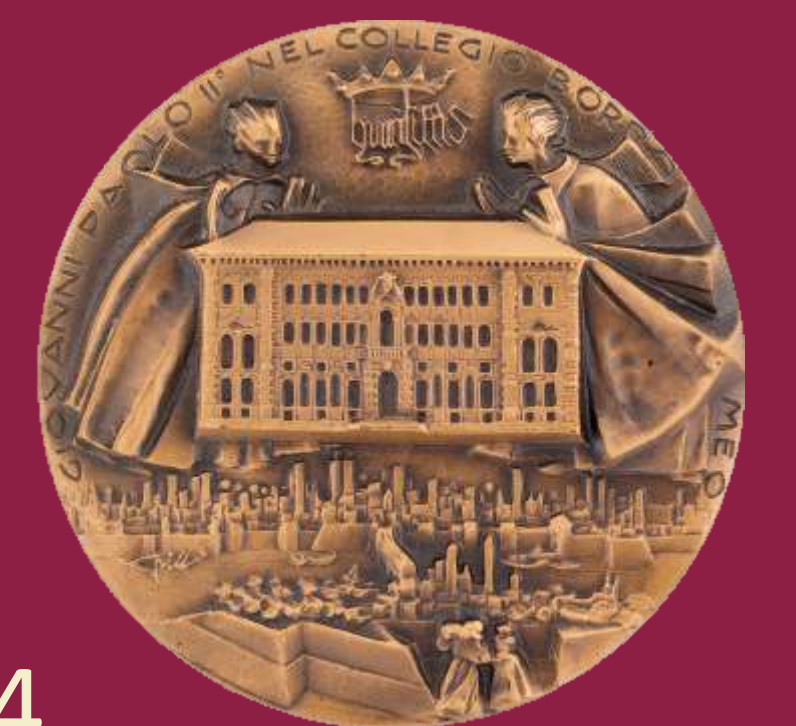
2

3

4

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

PELERYNKA REKTORSKA GRONOSTAJOWA (MUCET)

Czas i miejsce powstania: przed 1939 rokiem
Materiał i technika wykonania: futro z gronostajów,
tkanina, technika krawiecka
Wymiary: wys. 35 cm, szer. 83 cm

Mucet - krótka, ozdobna pelerynka z futra sobolowego lub gronostajowego zakrywająca ramiona to element ceremonialnego stroju rektora wyższej uczelni.

Prezentowana pelerynka gronostajowa zakupiona została dla Politechniki Łódzkiej przez pierwszego rektora prof. Bohdana Stefanowskiego w 1946 roku w zakładzie kuśnierskim przy ul. Nowy Świat w Warszawie. Pochodzącą jeszcze sprzed II wojny światowej pelerynkę wypatrzył w sklepie najbliższy współpracownik pierwszego rektora doc. Marian Mieszkowski. Pelerynka noszona była przez rektorów Politechniki do 2005 roku.

1. Prof. Osman Achmatowicz rektor Politechniki Łódzkiej w latach 1948-1952,
2. Prof. Mieczysław Serwiński rektor Politechniki Łódzkiej w latach 1968-1975.

1

2

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

ORDER ODRODZENIA POLSKI KRZYŻ KOMANDORSKI Z GWIAZDĄ

Order ustanowiony został w 1921 roku. Jest drugim pod względem starszeństwa (po Orderze Orła Białego) polskim państwowym odznaczeniem cywilnym. Nadawany jest za wybitne zasługi położone w służbie państwu i społeczeństwu. W środku krzyża umieszczony jest biało emaliowany orzeł, a na otoku pokrytym szafirową emalią złożony napis „POLONIA RESTITUTA”.

Pochodzenie: dar prof. Jana Krysińskiego
Czas i miejsce powstania: Mennica Państwowa, Warszawa
Materiał i technika wykonania: mosiądz złożony, emalia, bicie, emaliowanie
Wymiary: krzyż wys. 6 cm, szer. 6 cm, gwiazda śr. 7,5 cm, wstążka szer. 4,5 cm

1. Krzyż Kawalerski Orderu Narodowego Legii Honorowej,
2. Krzyż Oficerski Orderu Narodowego Zasługi dla Republiki Francuskiej,
3. Krzyż Armii Krajowej,
4. Złoty Krzyż Zasługi,
5. Warszawski Krzyż Powstańczy,
6. Krzyż Św. Jerzego Międzynarodowego Zakonu Rycerskiego Św. Jerzego,
7. Krzyż Walki o Niepodległość.

1

2

3

4

5

6

7

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

MODEL DYNAMOMETRU - HAMULCA WODNEGO

Czas i miejsce powstania:
lata 60. XX wieku. Katedra Techniki
Ciepłej Politechniki Łódzkiej
Materiał i technika wykonania:
metal
Wymiary: całkowita wys. 111 cm

Pierwszy model dynamometru (urządzenia do badania i pomiaru
mocy silników) skonstruowany i wykonany w Katedrze
Techniki Ciepłej Politechniki Łódzkiej
w latach 60. XX wieku.

W Katedrze Techniki Ciepłej Politechniki Łódzkiej od 1952 roku prowadzono prace nad urządzeniami, potocznie nazywanymi dynamometrami lub hamulcami wodnymi, do badania i pomiaru mocy silników. Pozytywne rezultaty poprzedzone badaniami uzyskano w 1960 roku. Wykonano wówczas urządzenia, które przeznaczone były do pracy w laboratoriach oraz działach badań uczelni technicznych i zakładów przemysłowych. Hamulce wodne potwierdziły w eksploatacji swoją pełną przydatność do badania silników. Zastosowane w nich oryginalne rozwiązanie konstrukcyjne regulacji obciążenia hamulca uzyskało w 1965 roku w Urzędzie Patentowym świadectwo autorskie (patent) nr 50188, którego autorami byli: doc. mgr inż. Marian Mieszkowski i mgr inż. Zbigniew Wiejacki pracownicy Katedry Techniki Ciepłej Politechniki Łódzkiej. W latach następnych, już w Instytucie Techniki Ciepłej i Chłodnictwa Politechniki Łódzkiej, prowadzono nadal prace konstrukcyjne i badawcze nad urządzeniami do badania mocy silników. Model dynamometru przekazany został do zbiorów muzealnych przez Wydział Mechaniczny Politechniki Łódzkiej.

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

ZNACZEK BRATNIEJ POMOCY STUDENTÓW POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

Czas i miejsce powstania: lata 40. XX wieku
Łódź, M. Małaszewski ul. Piotrkowska 89
Materiał i technika wykonania: metal, emalia
Wymiary: wys. 2 cm

Znaczek studenckiego stowarzyszenia pomocowego działającego
w Politechnice Łódzkiej w latach 40. XX wieku.
Odznaka była własnością Krystyny Matuszkiewicz, studentki
Wydziału Chemicznego Politechniki Łódzkiej
w latach 1945-1950.

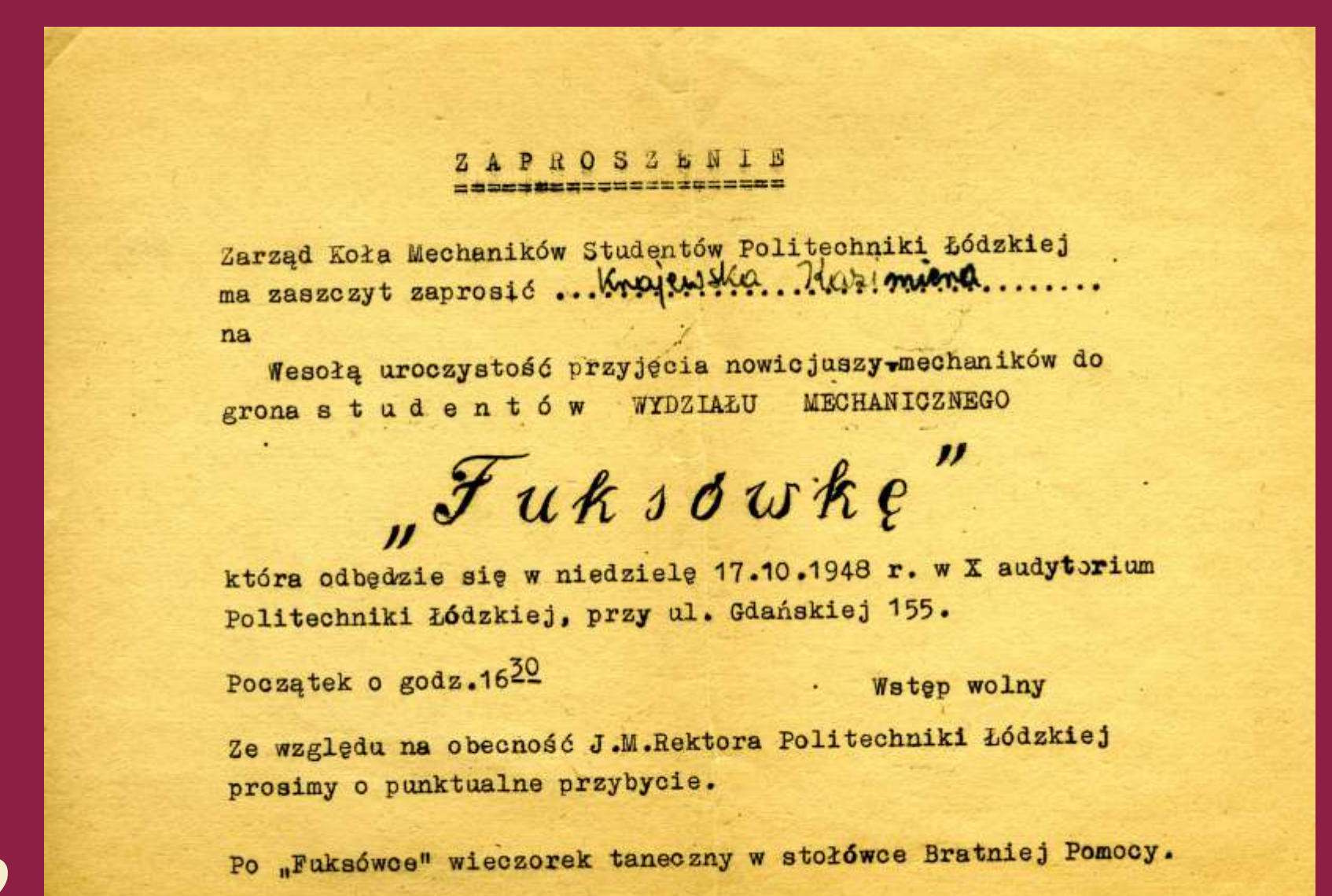
Wielokształtny (trójkąt częściowo wpisany w koło) metalowy znaczek pokryty jest czerwoną emalią. W trójkątnej części odznaki umieszczony został napis „POLITECHNIKA ŁÓDZKA BP”, cyrkiel i dwa pióra. W części okrągłej umieszczone zostało zębate koło. Znaczek wpinano do ubrania za pomocą gwintowanej szpilki i nakrętki. Unikatową odznakę do zbiorów muzealnych przekazała Krystyna Bogusławska z d. Matuszkiewicz członek Rektorskiej Komisji Historycznej Politechniki Łódzkiej kilku kadencji.

1. Legitymacja członkowska Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej z 1945 roku,
2. Zaproszenie na „fukśówkę” Wydziału Mechanicznego z 1948 roku.

1

2

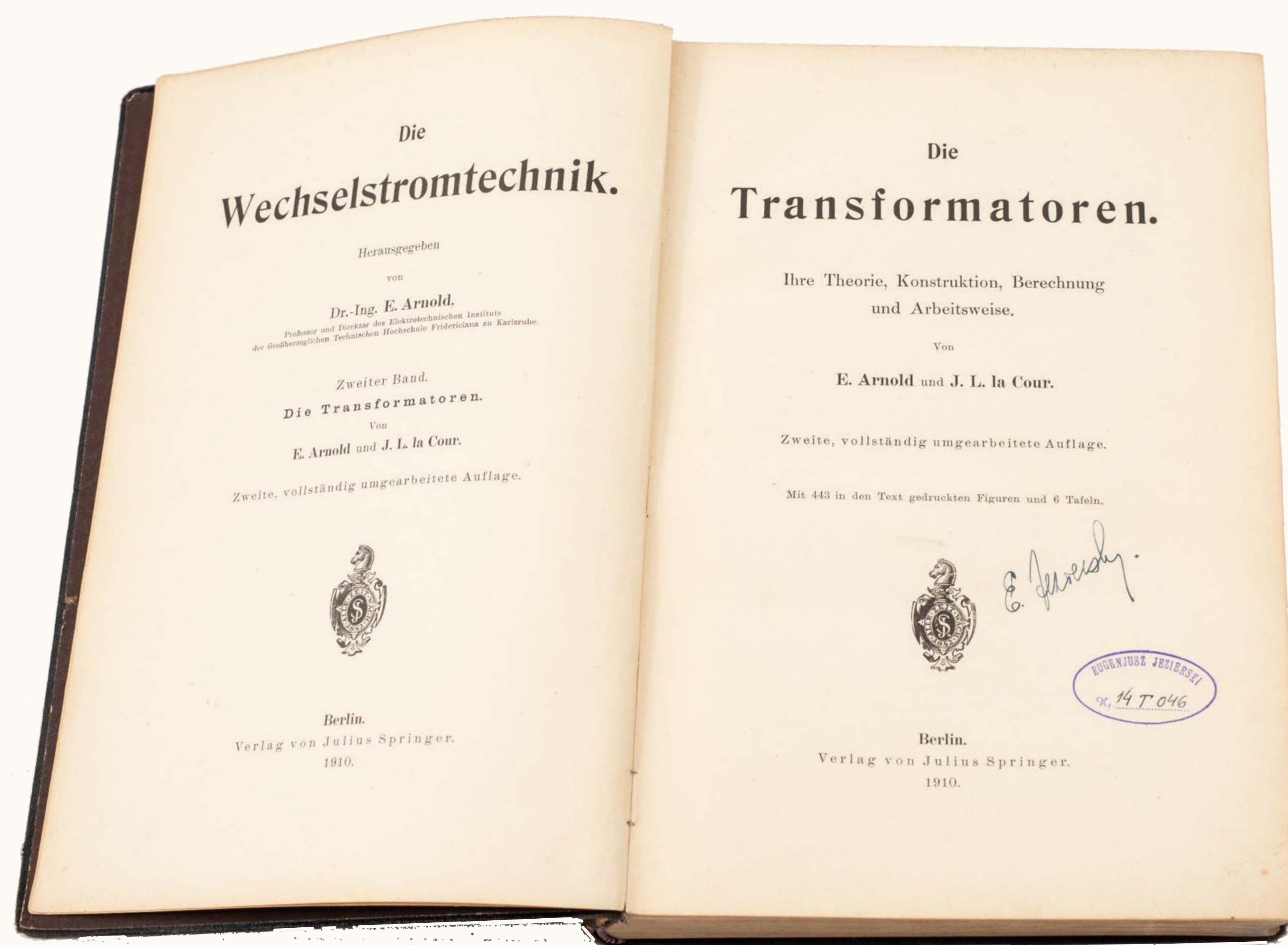

80 LAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

40 LAT ZBIORÓW MUZEALNYCH

NAJSTARSZE PODRĘCZNIKI I SKRYPTY

Podręcznik „Die Transformatoren” w języku niemieckim, w twardej czarnej okładce ze złotymi literami. Na stronie tytułowej widnieje pieczęć: Eugeniusz Jezierski n. 14 T 046 oraz odręczny podpis E. Jezierski.

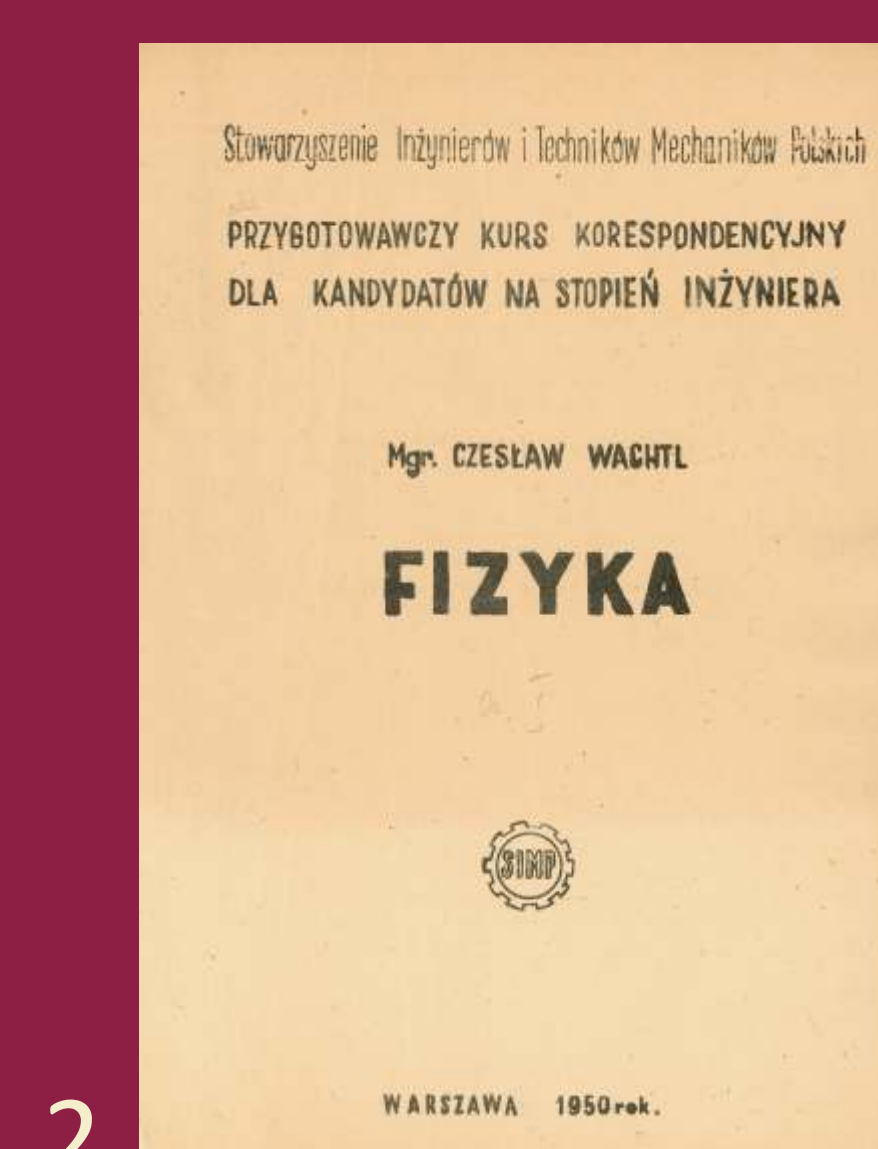

Pochodzenie: dar prof. Edwarda Jezierskiego syna prof. Eugeniusza Jezierskiego
Czas i miejsce powstania: 1910 rok, Julius Springer, Berlin Niemcy
Materiał i technika wykonania: papier, druk
Wymiary: wys. 24 cm, szer. 16,5 cm, grubość grzbietu 3 cm

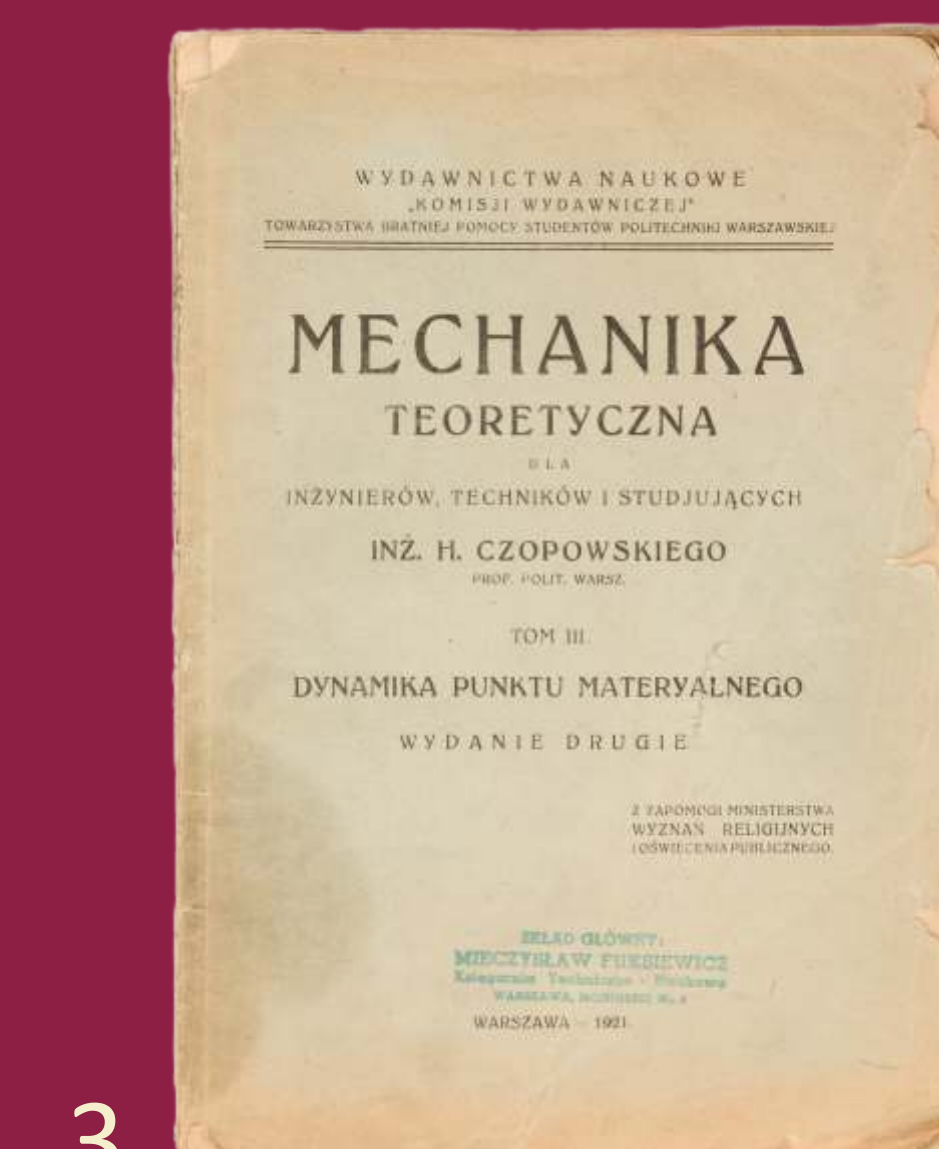
1. Ost-Rassow, Lehrbuch der Chemischen Technologie, 1942-1944,
2. C. Wachtl, Fizyka, 1950,
3. H. Czopowski, Mechanika teoretyczna, 1921,
4. E. Koenig, Objaśnienia do ćwiczeń laboratorium Maszyn Elektrycznych, 1946,
5. E. Józefowicz, Chemia nieorganiczna cz.III, 1949.

1

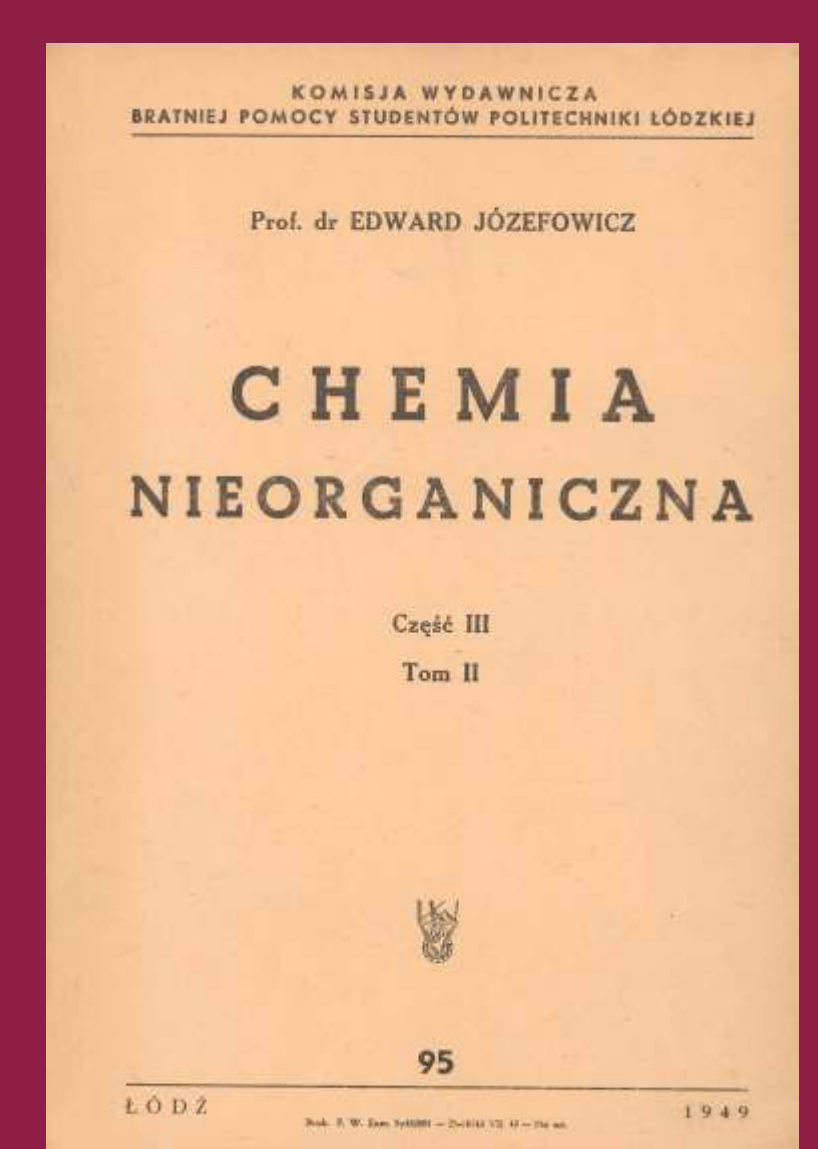
2

3

4

5